

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1'50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4'50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravištvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadst. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

ZARJA

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravištvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petlitrstica 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Štev. 17.

V Ljubljani, v soboto dne 24. junija 1911.

Leto I.

Weisskirchnerjeva demisija.

V sredo je propadli krščansko-socialni trgovinski minister podal svojo demisijo in pred čerajšnjem je že prišla vest, da je sprejeta. To je neposredni uspeh poraza krščansko-socialne stranke, ki niti na vladnih naslanjačih sedečim voditeljem ni mogla pribrati mandatorov. Weisskirchnerjev padec pa prinaša še posebno zadoščenje, ker je z njim odpravljen minister, ki je igral v avstrijskem gospodarstvu najpogubnejšo vlogo.

Trgovinskemu ministrstvu gre briga za trgovino in za industrijo ter za vse, kar je združeno s temi pojmi. Bilo je malo trgovinskih ministrov v Avstriji, ki bi bili imeli dovolj zmislja za svojo nalogo, ali toliko škode ni v svojem resortu napravil nobeden kolikor Weisskirchner. Tega moža bi lahko imenovali ministra zoper trgovino in industrijo.

Na njegovo ravnanje je seveda vplivalo stališče krščansko-socialne stranke. Dasi je hotela v prvi vrsti veljati za dunajsko, velikomestno stranko, je vendar krščansko-socialna klika vedno delala agrarno, protimestno politiko. Ko je Ebenhoeh imel poljedelsko listnico, je bil prvi minister krščansko-socialne stranke. Ali on se je lahko skliceval, da ima svojo stroko in da imajo za druge interese skrbeti drugi. Krščansko-socialna stranka zato še ni imela pravice zanemarjati svojih volilcev v mestih; ali Ebenhoeh je lahko razvijal svojo zeleno zastavo, ker je bil pač poljedelski minister in ker se veleposestniki, za katere je očetovsko skrbel, imenujejo „poljedelce“.

Toda dr. Weisskirchner je bil trgovinski minister, vedel se je pa vedno tako, kakor da je minister za podraževanje živil in za izpodkopavanje industrije. Posebno delavstvu pa je bil naravnost sovražen. Ves čas, kar je bil minister, ni storil ne enega koraka v prid delavcem, dasi je imel v svojem resortu mnogo prilike za to. Različne reforme bi bil lahko izvedel z naredbami, ker so bile podlage za to že ustvarjene. Ali nikdar mu ni prišlo kaj takega na misel.

Pa tudi osebno je padec malokomu tako od srca privoščiti kakor njemu. Zakaj njegova ošabnost je segala že do neba. Najbolje se je to pokazalo po Luegerjevi smrti. Vse, kar je postal, se je imel pravzaprav zahvaliti Luegerju. Ta ga je dvignil od malega magistratnega uradnika na mesto magistratnega ravnatelja. Lueger mu je pomagal do mandata in Lueger mu je zgledil pot do ministrskega sedeža. Lueger mu je preskrbel v občini bogato penzijo. Lueger je storil zanj vse, kar je le mogel storiti.

In ko je bil Lueger na smrtni postelji, je

bila njegova želja, da postane Weisskirchner njegov naslednik, dunajski župan. A naenkrat je bilo Weisskirchnerju premalo, kar je smatral Lueger za najvišjo čast. Župan na Dunaju gotova ni manj kakor trgovinski minister. Ali Weisskirchnerju se je takrat sanjalo o drugih višvah. Hotel je postati ministrski predsednik. Izgovarjal se je na vse načine. Reči ni mogel, da je zanj premalenkostno, kar je bilo dovolj za Luegerja, pa se je skrival za pretveze: Važne vladne naloge, višje želje itd. Morda pozneje... Tako so morali malega Neumayerja vzeti za župana, ker Gessmauna, ki se je pehal za to, niso marali. Neumayer je grel stol, Weisskirchner se pa ni več menil za to. Njegova fantazija je letela više in više. Zdal pa leži na tleh.

Slabo se mu sicer ne bo godilo, zakaj če bi imel samo ravnateljsko in ministrsko penzijo, bi se dalo za silo živeti s tem. Pa so še druge malenkosti in druge sinekure. Naj mu bodo blagoslovljene! Ali da je ta kreitura odstranjena, je zadoščenje ne glede na to, da se majejo tudi drugi stolčki.

Razredni boj.

Slovenci smo pravzaprav še jako nepolitičen narod. Zakaj tisto, kar imenujejo mehke duše „slogo“, ni politika. Tudi trditve, da mora biti tako majhen narod, kakor je slovenski, složen „zaradi narodnih nasprotnikov“, ni politična. „Slogaštvo“, ki cvete posebno bujno v obmejnih krajih, je zmota voditeljev ali pa zavodno zavarovanje.

Politika je zastopanje interesov. Ali v človeški družbi so interesi različni in drug drugemu nasprotni. Zato mora biti tudi zastopanje interesov različno in med seboj nasprotno. Iz nasprotij nastaja boj. Politika je boj za interese. Vsaka razlaga, ki taji to dejstvo, je hinavska.

Sedanja družba, ki jo imenujemo kapitalistično zaradi gospodarskega temelja, na katerem počiva njena zgradba, se razvija tako, da se interesi njenih posameznih delov bolj in bolj ločijo. Kolikor bolj se ta družba razvija, toliko bolj se množijo nasprotja in tem ostrijeje postajajo. Čim so ostrijeje, tem jasnejše se pa tudi izražajo. Po različnih interesih se zbirajo družije, organizirajo posamezne skupine. V najrazvitejši družbi je najstrožja ločitev skupin in strankarstvo najbolj izrazito. Malo strankarskega življenja, malo strankarskih nasprotij, malo bojev so vedno znamenja za starlega razvoja. Slogaštvo je dokaz politične nezorelosti.

Politična nezorelost je ravno pri nas velika in tako imamo skoraj cele države, v katerih vlada klerikalna stranka takorekoč neomejeno

in se druge stranke poleg nje skoraj ne opazajo; pa imamo obmejne kraje, kjer se ne sme govoriti ne o liberalismu, ne o klerikalizmu, ne o socializmu, ampak samo o „slogi“.

Ali opravičuje dejanski položaj ta skupni hlev? Če ne bi bilo med Slovenci nobenih razlik in nasprotij, tedaj bi bilo to sentimentalno edinstvo že prav. Ali tudi Slovence ne prebivajo na osamljenem Robinsonovem otoku sredi večnega oceana in se ne morejo zagraditi s kitajskim zidom, da bi se življenje in valovanje sveta ustavilo pred njim. Tudi mi imamo milijonarje in berače, tovarnarja in delavce, veleposestnike in kajzarje, gospodarje in hlapce, buržoazijo in proletariat. Vsaka taka skupina ima tudi na Slovenskem svoje posebne interese, ki se ne vjemajo z interesi drugih skupin. Tudi na Slovenskem so med posameznimi razredi nasprotja, prav tako kakor v drugih narodih.

Če bi bili politično zreli, tedaj bi se ta nasprotja morala kazati v političnem strankarstvu. Imeti bi morali stranke, ločene po razrednih interesih, med temi strankami bi se moral voditi boj za razredne interese in v tem jasnem boju bi morali vsakdo spoznati, kje je njegov prostor.

Ako je odkritosrčnost pogoj poštene politike, tedaj je socialna demokracija edina poštna stranka na Slovenskem. Zakaj samo ona priznava svoje razredno stališče in ne prikriva svojega razredno interesnega boja. Vse druge stranke so neodkritosrčne in v tem tiči njih največja škodljivost.

Socialna demokracija priznava, da je stranka delavstva. Ker ima delavstvo svoje posebne interese, ki nasprotujejo interesom drugih razredov, mora tudi imeti svojo posebno stranko in voditi svoj posebni boj. Namesto delavske politike mora biti ta, da povzdigne svojo moč, da si izboljša položaj, da se brani nasprotniških napadov in da pridobiva vedno več tal in več sile, tako da se bo končno lahko popolnoma osvobodilo in si pridrilo popolno enakopravnost.

Ta potreba je tako jasna, da je ne bi bilo treba mislečim ljudem prav nič razkladati. Vzemimo le to, kar je najbližje. Delavcu mora biti na tem ležati, da zasluži dovolj za dostojno in brezskrbno življenje — zase in za svojo družino. Torej je njegov interes, da se mu izboljša plača. Podjetniku gre zato, da ima čimmanj izdatkov, torej bo gledal, da potlačil delavske plače. Pri tem ne igra narodnost ali pa vera nobene vloge. Slovenski delavci potrebujejo ravno tako boljše plače kakor nemški, italijanski ali madžarski. Slovenski podjetniki se ravno tako branijo zvišanja plač kakor francoski ali ameriški. Krščanski tovarnar izkorišča delavno moč kakor židovski.

Politično morajo delavci stremeti, da dobe z a k o n, ki prepreči preveliko izkoriščanje. Postava, ki določi minimalne plače, katerih ne bi smel noben podjetnik znižati, je v interesu delavcev. V interesu podjetnikov ni. Naravno je, da se je bodo branili na vse kriplje.

Za delavce je treba, da se skrajša delavni čas. V mnogih podjetjih je tako delo, da u b i j a predolga delovna doba človeka, ki ga mora opravljati. Kakor drugi ljudje, potrebuje tudi delavec svežega zraka, katerega nima v jamah, v tovarnah, v zatohlih delavnicah, v plavžih in podobnih podjetjih. Njegovo telo potrebuje počitka, da se ne obrabi prezgodaj in preveč. Njegov duh potrebuje prostega časa, da se lahko razvedri, da se osveži, da se okrepi s čitanjem, s predavanji itd. Zato je skrajšanje delovnega časa za delavca važno. Za podjetnika je ravno narobe. Čim dlje mu delavec gara, tem ljubša mu je. On se upira skrajšauju delavnega časa na vso moč. In boj teh nasprotij se ne vodi samo v delavnicah in tovarnah, temveč tudi v politiki. Tudi za skrajšanje delovnega časa zahteva delavstvo postaviti in podjetništvo se brani.

Glavno torišče političnih bojev je parlament. Tam se snujejo in kujejo zakoni. Sklepajo jih poslanci, izvoljeni od ljudstva, poslanci, zastopajoči stranke. Za socialnega demokrata je v takih vprašanjih stališče popolnoma jasno, kakor tudi delavci natančno vedo, kaj bo zastopal. Njegova naloga je, da varuje koristi delavcev. Glasoval bo torej za minimalne plače, za skrajšanje delovnega časa, za delavsko zavarovanje, za delavsko avtonomijo v zavodih, ki imajo služiti delavstvu, glasoval bo za razširjanje koalicijske svobode, za spopolnitev obrtnega nadzorništva, skratka v vsakem slučaju za delavske interese in pri tem se ne bo oziral ne na desno ne na levo.

Poslanec kapitalistične stranke bo seveda nasprotoval. Varoval bo interese kapitalističnega razreda in nihče ne bo presenečen. Zakaj protidelavska politika je njegova naloga.

Kdo pa naj kaj pričakuje od poslancev, ki nimajo nobene razredne podlage, ampak obljubujejo pri volitvah nebesa vsem? Obljuboval je kapitalistom in obljuboval je delavcem. Te obljube pa ne more izpolniti živ krst. Samo v nezdoželih razmerah in tam, kjer je nezavednost velika, je mogoča taka neodkritosrčna politika, ki se mora pri volitvah hraniti s hinavskimi obljubami, katere se nič ne razlikujejo od varanja. Pri zrelih narodih je taka politika nemogoča.

Sodrugi v Trstu dobe „Zarjo“ tudi v kavarni „Unione“.

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

— Potrudim se, Paša — je obljubila; koj na to se ji je izvil otožen vzdihljaj: — Da bi le kmalu bli tukaj!

Ampak to noch jih ni bilo, in zjutraj se je začela rogati sama sebi, da je prehitela vse porogljive opazke drugih o svoji plahoti.

X.

Prišli so tedaj, ko jih nihče ni pričakoval, skoraj mesec dni po tisti nemirni noči. Pri Pavlu je sedel Nikolaj Vjesovščikov, in z Andrejem so se vsi trije razgovarjali o svojem časopisu. Bilo je pozno, okoli polnoči. Mati je že ležala in dremaje je poslušala tihe, skrbne glasove. V tem je šel Andrej oprezno skozi kuhinjo in zaprl duri za sabo. V veži je zapotalo kositrasto vedro. Nato so se duri široko odprle — Malorus je vstopil v kuhinjo in glasno zašepetal:

— Pozor, ostroke rožljajo na cesti!...

Mati je skočila s postelje, s tresočimi rokami je pograbila obleko, ampak na vratih se je pokazal Pavel in je mirno dejal:

— Vi le kar ležite... bolni ste!

V veži se je začelo rožljanje ostrog. Pavel je stopil k vratom, jih odprl in vprašal:

— Kdo je?

Neverjetno hitro se je splazila skozi vrata visoka, siva postava, za njo druga. Dva orož-

nika sta odrinila Pavla, se vstopila ob njegovo stran, in oglašil se je visok, porogljiv glas:

— Tisti pač ne, ki ste jih čakali, kaj?

To je govoril visok, suh, tenak častnik, s črnimi, redkimi brki. Poleg materine postelje se je vstopil predmetni policaj F. diakin, in položivši eno roko na čepico je z drugo pokazal na materin obraz rekoč s temnimi očmi:

— To je njegova mati, vaše blagorodje!
— In nato je pokazal z roko na Pavla rekoč:
— A to je — sam!

— Pavel Vlasov? — je vprašal častnik in pomežiknil z očmi; ko je Pavel molé prikimal, je dejal vihaič svoje brke:

— Tvoje stanovanje moram preiskati... Stara, vstani! Kdo — pa je tisti tam? — je vprašal pogledavši v izbo in urno stopil k vratom

— Kako se pišete? — je zadel njegov glas.

Iz veže sta vstopili dve priči — stari livar Tverjakov in njegov najemnik, kurjač Ribin, krepak, črn kmet. Glasno in globoko je dejal:

— Na zdravje, Nilovna!

Oblačila se je, in da se ohrabri, je vprašala potihom:

— Kaj pa je!... Ta obisk sredi noči...

Ko so ljudje že legli spat, pa pridejo!... Tesno je bilo v izbi in je močno dišalo kakor po voščilu za čevlje. Dvoje orožnikov in pa policijski pristav Riskin so jemali knjige s police in jih pokladali na mizo pred častnika.

Druga dva sta tolkla s pestjo po zidu, gledala pod stole, eden je okorno splezal na peč. Malorus in Vjesovščikov sta stala drug poleg dru-

gega v kotu. Kozavi obraz Nikolaja se je pokrnil z rdečimi lisami, njegove drobne, sive oči so bile nepremično uprte v častnika. Malorus si je vihal brke, in ko je mati odšla v izbo, se je nasmešnil in ji prijazno pokimal.

Prizadela si je, da zakrije svoj strah, in ni se zibala po strani kakor zmerom, stopala je naravnost, prsi naprej — vse to je dajalo njeni podobi smešen in nadut značaj. Trdo je stopala, in obrvi so se ji tresle...

Častnik je urno pobiral knjige s tenkimi prsti svoje bele roke, jih prelistaval, pretresal in spretno kretno odmetaval na stran. Semtertja je knjiga mehko zdrknila na tla. Vsi so molčali, slišati je bilo le težko sopenje prepotenih orožnikov, rožljanje ostrog, časi pa se je oglasilo tiho vprašanje:

— Ali je tu že preiskano?

Mati je stala s Pavlom poleg stene, prekrizala roke na prsih kakor Pavel in gledala častnika. Kolena so se ji šibila in oči ji je zastirala gosta megla.

Kar se oglašilo v tej tihoti reki glas Nikolaja:

— Zakaj pa je treba — razmetavati knjige po tleh?

Mati je zatrepetala. Tverjakov je zmajal z glavo, kakor da bi ga bil ohladil kdo preko zatilnika, a Ribin je zakrehal in pazljivo pogledal Nikolaja.

Častnik je namrščil oči in jih za hip zasadjil v kozavo, lisasto, nepremično obličje... Prsti njegovi so še hitreje listali. Časi je tako široko odprl velike, sive oči, kakor da bi ga

nekaj neznosno bolelo in kakor da bi hotel na ves glas z onemoglo jezo zakričati nad bolečino.

— Soldat! — je zopet dejal Vjesovščikov. — Poberi knjige...

Vsi orožniki so se obrnili nanj in potem pogledali častnika. Znova je zravnal glavo in dotaknivši se široke Nikolajeve postave z ostrim pogledom je ponovil:

— No... poberite...

Eden izmed orožnikov se je pripognil in skileč na Vjesovščikova je začel pobirati po tleh razmetane knjige...

— Nikolaj bi lahko molčal!... — je mati tiho zašepetala Pavlu.

Sin je zmajal z rameni. Malorus je sklonil glavo.

— Šepetanja ne trpim! Molčite! Kdo med vami čita sveto pismo?

— Jaz! — je odgovoril Pavel.

— Aha... In čigave so te knjige.

— Moje! — je odgovoril Pavel.

— Prav! — je dejal častnik naslonivši se na stol Tlesknil je s prstmi tenkih svojih rok, iztegnil svoje noge pod mizo, popravil si brke in vprašal Nikolaja:

— Ali si ti — Andrej Nahodka?

— Tako je! — je odgovoril Nikolaj in stopil za korak naprej. Malorus je iztegnil roko, ga prijel za plača in potisnil nazaj.

— Zmotil se je! Jaz sem — Andrej!...

Častnik je vzdignil roko in zagrozil Vjesovščiku z mezinco:

— Glej!...

(Dalje.)

Kako namerava vlada pomagati novemu brambnemu zakonu?

Pri premeščanju garnizij, ki se izvrši v aprilu prihodnjega leta, namerava vlada izredno pomnožiti tirolske garnizije, kar vzbuja vsepovsod največje začudenje, v Italiji pa vznemirjenje in razburjenost. Na Tirolsko namerava vlada poslati šest pehotnih in lovskih polkov in mnogo topničarskih oddelkov. Dva polka cesarskih lovcev sta stacionirana severno od breunerskega prelaza, dva pa na jugu; s prihodnim letom bodo postavljeni vsi štirje polki na italijansko mejo. — Že danes izgledajo Tirole kot vojaško taborišče, zlasti v svojem južnem delu, ki meji na Italijo. Od nesrečne vojne l. 1866 ni bilo nikoli koncentrirane na Tirolskem toliko vojaštva kot sedaj, Gotovo je, da bo italijanska vlada na ta korak naše vojne uprave z obsejno koncentracijo svojega vojaštva. Neodgovorno početje generalnega štaba neti po nepotrebnem nezaupnost južnega soseda in uničuje ves trud in vse delo za zblizanje obeh držav. Kdo bo jemal mirovne izjave grofa Ahrenthala za resne, ko jim dejanja najočitnejše nasprotujejo? Ampak vlada po premissnem načrtu in preracunano: razburjenje, ki ga s koncentracijo vojaštva zbudi v Italiji bo izigrala v parlamentu, da pokaže potrebo nove brambne postave, neobhodnost zvišanja števila rekrutov in neizogibnost novih vojaških davkov. In Ahrenthalovi huzarji, od Šusteršiča do Rybača in do Laginje bod mahali s tem vnaprej preracunanim načrtom, da opravičijo svojo protiljudsko politiko.

NOVICE.

* **Državni zbor.** Kakor je sedaj definitivno sklenjeno, se snide državni zbor dne 11. julija. Slavnostna otvoritev, na katero se pripelje cesar iz Lšla, bo dne 12. julija.

* **Propadli kršč. soc. voditelj Gessmann** se je odpejal baje zaradi oslabelega zdravja v Švico. Menda pa vendar ne gre samo za zdravje, zakaj odložil je tudi svoj mandat v občinskem svetu dunajskem.

* **Princ Lichtenstein** je zopet izvoljen — ne za poslanca ampak za načelnika krščansko socijalne stranke. Torej vsaj malo tolažbe.

* **Profesor Masaryk** je poslal dunajskemu svobodnomiselnemu poslancu H o c k u sledeči brzovjavni pozdrav: „Gospod tovariši, veselim se uspeha dunajskega naprednega prebivalstva nele zato, ker ima Dunaj kot glavno mesto velik vpliv, ampak tudi osebnost čutim potrebo da Vas in z Vami vse dunajske napredne poslance pozdravim. Se-taj se spominjam z večjim veseljem na svoj boj z Luegerjem in upam, da nas ne bodo cilji napredne politike manj družili nego so združeni naši nasprotniki. Ni treba, da bi narodna misel in ideal duševnega in političnega napredka šli naraz-n.“

* **Odprtje nezasišanih volilnih s'parij.** Kakor smo že včeraj poročali, je bil izvoljen v Krakovu kot 80. socialno-demokratski poslanec dr. Žiga Marek s 1652 proti 1029 glasovom. Med volitvijo se je zgodil naslednji slučaj, ki ilustrira nad vse jasno galske volite. Sodrug Daszynski in sod. Marek sta vložila ovadbo, da se nahajajo v agitacijskem

lokalu nar. dem. rabljene in nedostavljene legitimacije in da volijo zujimi neopravičene osebe. Državni pravdnik dvorni svetnik Dolinski je nato odredil hišno preiskavo, ki sta jo vodila dva policijska komisarja in pri kateri je bil navzoč tudi odvetnik dr. Heský kot zastopnik Daszynskega in dr. Marek. Ko se je pojavila v agitacijskem lokalni komisija je zbežal voditelj vsega sleparstva, deželni poslanec Federović kar brez klobuka na cesto. Pri hišni preiskavi, ki je trajala od 1. do 3. ure popoldne, je komisija našla ne le mnogo legitimacij, temveč celo garderobo, obstoječo iz popolnih kostumov, ki je volilnim sleparjem omogočila, da so šli volit zdej z železnico, zdaj z delavsko obleko. Dalje so našli 500 izkaznic iz volilnega okraja sodr. Daszynskega. Volilni agitatorji protikandidata so se razgubili kakor šurki na vse strani. Vzlic temu so jih 40 pridržali. Konfiscirane izkaznice je vzelo državno pravduštvo. V tem pa se prikaže krakovski župan dr. Leo kot zaščitnik volilnih goljufij; zahteval je, da se vrnejo zaplenjene izkaznice. Po daljšem pogajanju je državni pravdnik odredil, da se zaplenjene legitimacije z izrecnim dostavkom, da jih je izročiti le resničnim lastnikom, ki dokažejo svojo indentiteto; zglasili pa sta se vsega skupaj le dve osebi, ki sta dokazali svojo indentiteto. Dr. Leo je porabil vse dogodek kot pretvezo za podaljšanje volilnega časa do pol 8. ure zvečer. Vzlic vsemu je bil sodrug Marek izvoljen z veliko večino.

* **Kako volijo na Nemškem.** Avstrijski način volitev daje prav mnogo prilike za volilne goljufije; podjetniki in duhovni z najodstudenjšim terorizmom lahko potvarjajo in popravljajo volilni izid. Na Nemškem je stvar drugačna. Glasovnice niso uradne. Volilec prejme, vstopivši na volišče, uradno kuverto, v katero vtakne v posebnem zaprtem prostoru svojo glasovnico. Glasovnic, navadno v obliki vizitk s kandidatom imenom, dobi volilec od vsake stranke, kolikor hoče. V zaprtem prostoru t. zv. volilnem klosetu, vtakne v kuverto tisto glasovnico, ki jo hoče in nihče ga ne more kontrolirati. Na ta način je zagotovljena resnična svoboda volitve, dočim obstoja pri nas tajna volitev zgolj na papirju.

* **Tudi gledališki štatist ne igra zastonj . . .** Pri pogrebu godbenika L. Malega so hoteli njegovi tovariši na grobu zapeti pesem žalostinko. Podali so se v to svrhu k pristojnemu župniku, ki dobi za tako petje 5 K, zakaj, to je njegova skrivnost šli so k njemu, da jim spregleda ta znesek, ampak župnik se jim lakonsko odreže: „Tudi gledališki štatist ne igra zastonj, plačajte tudi meni“. Ali smatra župnik svoje opravilo za golo štafažo. Drugega nemara tudi ni. Peveci so potem zapeli brez župnikovega dovoljenja.

* **Tragikomična tatinska zgodba.** V Črnem lesu na Nemškem je obdožil sosed soseda, da mu je ukradel nekaj mernikov ovsas. Hišna preiskava, ki sta jo napravila orožniški stražmojster in župan v obdolženčevi bajti, je ostala brezvspešna; pač pa je osumljenec v hiši začel rentočiti in je kričal na vse grlo, da naj mu preiskovalca vrmeta ugrabljeno čast. Da podeli svoji zahtevi nekaj povdarka, je udaril s pestjo po mizi, da so se stresle stene — leseni strop, iz špranj pa se je usulo na mizo nekaj osvsnega zroja. Orožnik in župan sta se podala pod streho, odkrila deske in našla — ukradeni oves.

Kupujte „Zarjo“

da je tako? In potem te v časopisih lahko razglasim za provokaterja in blaznega. Sicer pa pustiva to. Boljše je, da se pogovoriva o najini zadevi.

Ko sem ju zopet mogel slišati, sta že govorila o nameravanem izdajstvu atentata na carja in Durnova.

— Ali te sodruge vendar obesijo — je dejal Rutenberg.

— Kadar se seka gozd, padajo trske, je odgovoril Gapon. Ali saj si vendar poslal Kalajeva v smrt, zakaj ne bi mogel poslati v smrt tudi teh?

Potem sem slišal, kako je Gapon govoril o revolucijskih strankah in kako se je o njih prevaril. Nadalje je hvalil Račkovskega in njegovo sposobnost, da zna vse urediti brez hrupa.

Kmalu nato se je odigral prizor s „slugo“, namreč s sodrugom, ki je bil postavljen na stražo.

Gapon je opazil tega sodruga, ki je stal v okrovišču za vrati.

Zgrabil ga je z roko za vrat in zakričal z glasom, polnim blazne groze Rutenbergu:

— Martin: On je vse slišal, treba ga je ubiti.

Potem se je obrnil k negibno stoječemu sodrugu in naglo ter ljubezno dejal:

— Ne boj se, moj dragi . . . ničesar se ne boj. Izpustimo te, samo povej, kdo te je sem postavil.

Sodrug, ki je hotel dobiti časa, je odgovoril:

— Vse Vam povem, samo darujte mi življenje.

— Ne boj se, ne boj, globček, ga je

DOMAČE VESTI.

Ljubljana in Kranjsko.

„Zarja“ konfiscirana.

Z našo slavno cenzuro se bomo začeli drugače meniti. Včeraj so nam zopet konfiscirali list in sicer zopet po takšni pameti, kakšno opažamo pri ljubljanskih oficizusih že nekaj časa. Nam, ki nismo oficizni, se zdi, da tista pamet ni nikakršna pamet, ampak nekaj, kar stoji s pametjo v opoziciji. Zakaj če smo tudi principiálni nasprotniki vsake cenzure, jo vendar lahko razumemo, če ima vsaj kakšen sistem. Da je cenzura popolnoma nepotrebna reč, dokazujejo tiste države, ki je nimajo, pa jih vendar še ni vzela hudič. Tako bi tudi Avstrija lahko žvela brez cenzure, če ima sicer sposobnost za življenje v sebi.

Ali odprava cenzure ni danes na dnevnem redu. To je vprašanje, ki bi ga imel rešiti naš parlament, če je zakaj. Danes ima Avstrija cenzuro in državno pravduštvo lahko konfiscira. Toda če se že konfiscira, mora biti v tem vsaj kakšno načelo, kakšna ideja. V zmislu zakona se smejo konfiscirati take reči, ki vsebujejo kakšno kaznjivo dejanje. In ves tisti kup c. kr. juristov pri državem pravduštvu in pri deželni vladi, ki vsak dan tako naporno premišlujejo, če ima njihova eksistenca kakšen namen, bi že smeli vsaj ločiti kaznjivo od absolutno nekaznjivega. Seveda, če je res, da imajo kancelisti glavno besedo pri takih rečeh, potem se ne čudimo. Nekaj pa že mora biti na tem, zakaj da bi bil dr. Luschan ali pa katerikoli juristično izobražen človek čital, kar se je včeraj v njegovem imenu konfisciralo, je naravnost nemogoče. Poskrbeli bomo že, da bodo naši čitatelji zvedeli, kaj je zasačil rdeči svinčnik; saj do državnega zbora ni več daleč. Pa tudi ne verjamemo, da bi sodišče moglo potrditi tako brezmiselno konfiskacijo, kakršna je včerajšnja.

Ali to ni dosti. Oj gospoda Luschana zahtevamo odločno — in kot avstrijski državljani imamo pravo zahtevati to od njega — da se briga za to, kaj da se konfiscira. Če je že cenzura v tej zaostali Avstriji, se vendar ne sme rabiti tako, da postane šikana za časopisje. A kadar se vrši brez smeri, danes tako, jutri tako, za en list na en način, za drug drugače, tedaj mora učinkovati kakor šikana. Proti temu pa moramo kar z vso odločnostjo nastopiti.

To kar je včeraj cenzura zaplenila, je tako, da bi se moral po enakih načelih zapleniti vsak inserat v vsakem listu. In če dr. Luschan še enkrat prečita tisti dve zaplenjeni notici, so bo najbrže za glavo prijel, kako da se je moglo kaj takega zapleniti. Danes seveda ne moremo ponavljati, kar je bilo včeraj konfiscirano. Za enkrat moramo počakati, kaj poroče sodišče. Ampak toliko lahko rečemo: Kupčije ni brez konkurence. Vsak trgovec, ki naznanja svoje blago in njega kvaliteto, pravi že s tem: Pri meni kupujte, torej ne pri drugih. Zdej naj nam pa gospod Luschan pove, po kakšni postavi nam more prepovedati, da ne bi smel kdorkoli svojemu znancu priporočiti to in odsvetovati ono štaucno? In kako hoče nam, na temelju zakona za braniti, da ne bi smeli tudi mi svojim somišljenikom priporočati in odsvetovati.

In kateri privatniki so klicali cenzuro, da naj zastopa njih privatne zadeve? Kajti radi bi vedeli, kakšni državni ali spleh javni in-

teresi so bili tangirani v naših večerajšjih noticah.

Vse to naj blagovoli gospod Luschan premisliti, pa bo menda spoznal, da tako ne gre. Državni pravdnik ima ščititi zakon ne le kadar je zakon proti nam, ampak tudi takrat, kadar je zakon za nas.

— **Župnik Ivan Vrhovnik** v Trnovem ni pa ni duhovnik po sreč nadpastirja Jegliča. Že dolgo gleda gospodar v škofiji s hudim očesom na trnovsko stran, zakaj Bonaventuri ne zadostuje, če je duhovnik dober dušebrižnik, ampak kdor hoče pri njem kaj veljati, se mora tudi politično postavljati in goniti ovce v klerikalni blev. Vrhovnik pa ni za klerikalnega agitatorja, saj pravijo celo, da je liberal-e. Tak slučaj prizadeva prečastnemu knežškofu hujše bolečine kakor vse praznovstvo in poganstvo v njegovi škofiji in letos, ko so ljubljancani imeli toliko volitev, da je marsikdo pozabil na vse druge opravke, se je tudi škofovo politično „navdušenje“ tako razvnelo, da ga ni mogel več brzdati, pa je hotel enkrat za vselej napraviti konec trnovski sitnosti. Bonaventura je mož, ki ne ljubi ovinkov in v tem oziru je zelo simpatičen kakor vsi fanatiki. Drugi generali klerikalne stranke govoričijo o demokratizmu in časih celo o svobodnem političnem prepričanju. Jeglič pa prizira take fraze pa pravi kar naravnost: Ali pariraj, ali pa zletiš vun. In ker Vrhovnik ni pariral, je ostal drugi del alternative: „Zletiš vun!“ — Jeglič je pisal župniku kratko, a razločno pisemce: „V štirinajstih dneh prositi, da Vas pošljemo v penzijo“. Če bi imel Jeglič tako moč, kakršno so imeli papeži, ko so bili še posvetni vladarji, bi Vrhovniku ne koristilo nobeno mazilo. Šel bi v pokoj, naj ga je potreben ali ne. Toda ker je uboga tako strašno preganjana, da ne more dati nikogar več sežgati in si jemlje brezverska posvetna država celo besedo pri vpokojevanju duhovnikov, za katero plačuje, se je po mnogostranskem posredovanju trnovskih župlanov zgodilo, da se je škofovo sreča omehčalo pa je preklical svoj ferman. In Vrhovnik ne gre v penzijo.

— **Liberalni občinski svetniki** so že konstituirali svoj klub, ki je volil dr. Trillerja za predsednika, prof. Reiserja pa za namestnika. Kakor poroča „Slov. Nar.“, je klub vložil na deželno vlado motiviran poziv, da naj se pač nemudoma skliče občinski svet, da se konstituira. Nedvomno bi morala vlada to storiti tudi brez poziva. Čim je bil priziv klerikalne stranke proti volitvam odklonjen, so volitve postale veljavne in nobena tožba ne more opravičiti nadaljnega zavlačenja. Če bi ne bil zakon itak popolnoma jasan, bi že analogija z drugimi volitvami dokazovala, da je tako in nič drugače. Kadar je šna pr. drž. zbor izvoljen, ga ima vlada sklicati. Tudi tukaj se proti posameznim volitvam lahko vlagajo ugovori. Ali državni zbor se kjub temu konstituira. Tudi tukaj se zaradi volitev lahko vlagajo tožbe na upravno sodišče. In se tudi res vlagajo. Zaradi dunajskih volilskih imenikov je bila po zadnjih volitvah cela vrsta tožb. Vse to pa ne more zavleči delovanja državnega zbora in ravno tako tudi ni nobenega poudara za odlašanje občinskega sveta. Od lanskega avgusta se je stvar brez potrebe več kot dovolj zavlačila. Ali hoče baron Schwarz čakati, da dobi Ljubljana avtonomno upravo takrat, kadar dorastejo otroci, ki pridejo letos na svet? S pri-

LISTEK.

Zadnji trenutki Gaponovi.

Tukaj podajam torej nekatere odlomke, ki se mi jih je posrečilo slišati.

— Petindvajsetišoč, to je lep denar — sem slišal Gaponov glas — Račkovskij pa še kaj doda. Predvsem je treba naznaniti tri osebe iz bojevne organizacije.

— Ali če bi to zvedeli moji sodrugi? je vprašal Rutenberg.

— Ničesar ne bodo zvedeli, verjemi mi. Račkovskij je tako razumen človek, da zna vse to urediti. Nanj se lahko popolnoma zanesemo.

Potem je del razgovora ušel moji pozornosti.

Ko sem mogel zopet razumeti, sta govorila o delavcu Čeremuhinu, ki se je bil pred kratkim ustrelil vsled razkritja bivšega Gaponovca Petrova s Gaponu.

— Čeremuhin je bil tepec, je ostro in zlobno pripomnil Gapon. To mu gre, norcu!

— Saj je verjel vate, je odgovoril Rutenberg.

Nekaterih stavkov mi zopet ni bilo mogoče slišati, potem pa zopet:

— Ali kaj, če te na primer ovadim? — je dejal Rutenberg. Če odprem vsem oči, da si zapleten Račkovskim in da služiš detektivnemu oddelku?

— Neumnosti! je odgovarjal Gapon. Kdo bi ti to verjel? Kje imaš priče, ki dokažejo,

začel tolažiti Gapon. Le govori. Ničesar ti ne storimo.

Pa se je obrnil k Rutenbergu.

— Treba ga je ubiti.

Ali ta hip je Rutenberg odprl vrata na stečaj in delavci so planili na Gaponu.

Ko jih je opazil, je padel na kolena in zakričal:

— Martin! Martin!

— Tukaj ni nobenega Martina!

Odvlekli so ga v sosednjo sobo.

Rutenberg si je zakril obličje z rokama in je odšel.

— Ne morem. Ostanite tukaj, je zašepetal

Vstopil sem v sobo, kjer so delavci vezali Gaponu.

Po prvotnem načrtu so ga imeli ustreliti. Ali tgal se jim je iz rok in beračil za milost.

— Bratje, bratje . . . je žebrel.

— Nismo tvoji bratje . . . Tvoj brat je Račkovskij.

— Bratje, prisegam Vam, da sem to storil le za vašo idejo . . .

— Slišali smo tvoje ideje, vemo kakšne so.

— Sodrugi, v imenu preteklosti — odpustite mi . . . v imenu preteklosti . . .

Delavci so ga brez besedi vezali.

— Sodrugi, usmilite se, spomnite se, v kolikih rečeh ste združeni z menoj!

— Prav zato zaslužiš smrt, ga je zavrnil eden izmed delavcev. — Ti si prodal policiji našo delavsko kri, zato je zate smrt.

In kakor po spontanem dogovoru so mu vrgli zanko okrog vratu ter ga vlekli k železnemu kavljju, zabitemu nad obešalnikom.

Hropeč in loveč zrak je Gapon zakričal:

— Bratje . . . otroci! Počakajte, privoščite mi zadnjo besedo.

— Potegni ga — je ukazoval delavec, ki je bil šel 22. januarja za ujim (namreč 22. januarja 1905, ko je Gapon vodil množice pred carjevo palačo).

Eden izmed sodrugov je planil pokoneci:

— Dajte mu zadnjo besedo, ko prosil. Morda je kaj važnega.

— Bratje, je zažebrel Gapon, ko so nekoliko popustili vrvi, ki ga je stiskala okrog vratu — bratje! Usmilite se, dragi moji . . . Odpustite mi v imenu preteklosti. V imenu preteklosti!

Delavci so mahoma potegnili za vrvi in Gapon se je brez moči iztegnil. Nekoliko sekund in bil je mrtev.

Delavci so mračni in žalostni odšli drug za drugim na teraso, kjer je stal Rutenberg.

Preletavala ga je živčna mrzlica in s tresočim glasom je vprašal:

— Ali je končano?

Vsi so molčali.

— Na vsak način ga je treba preiskati, je končno dejal Rutenberg.

Vsi so se zopet vrnili v sobo, kjer je viselo Gaponovo truplo. Delavci so je pregledali, uspeh preiskave je zna.

— Sedaj na snidenje, sodrugi! Mislite na sodbo. Ali ste slišali vse?

— Vse smo slišali, so pritrjevali delavci in odhajajoč so Rutenbergu stiskali roko.

Rutenberg je dolgo zrl na Gaponovo vi-seče truplo.

— Tako je visel tudi Kalajev, je nepričakovano izpregovoril.

H. Suttner, Ljubljana

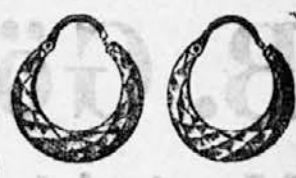
Mestni trg (nasproti rotovža) in Sv. Petra c. 8.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

Prilagodljiva birmanska darila.

Lastna tovarna ur v Švici. Tovarn. znamka IKO.

Ceniki zastoj in poštnine prosto.

mernim „interpretiranjem“ bi se dalo morda tudi to doseči.

Srelna vaje v delavnicah. Neki tukajšnji ključavničarski mojster pravi, da je izumil nov možnar, s katerim je mogoče streljati brez nevarnosti. Da ga preskusi, je v svoji delavnici petkrat iz njega ustrelil. Stražnik je ustavil nevarne poskuse in izumitelja ovadil.

Zasačen Don Juan. Na Poljanski cesti živi tiho in sama zase žena, ki se bliža jesi življenja. Moža ima v Ameriki, sama pa si je slajšala in krajsala čas z oženjenim Gorjenčcem. Ampak to blaženo razmerje ni ostalo dolgo prikrito bistrim očem njegove žene, ki je sklenila maščevanje. Ko se je mož večeraj po „važnih opravkih“ z vlakom odpeljal v Ljubljano, ni leno držala križem rok. Zapregla je voz, vzela je prijateljico s-boj — pa hajdi na lov za brezvestnim možem. Dospela je še pred možem v Ljubljano. Brž je bil narejen ves bojni načrt: prijateljico je postavila na stražo v eno vežo, sama je stopila v drugo vežo, tako da sta imeli od obeh strani zastraženo stanovanje zapeljivke. Ni še dolgo prežala na svoj plen, ko se prikrade nič hudega sluteči mož in smukne v hišo svoje ljubezni. Ampak mož obrača, žena pa obrne. Užaljena in varana žena skoči za njim in ga začne karati — z dežnikom po glavi. Mož se je skušal izmuzati iz teh neprijetnih klešč, ampak žena ni odnehala in pluhe očitkov in udarcev ni bilo zlepa konec. Navsezadnje je vendar odnesel pete in se skrival v veži sosednje hiše. Da je tudi zapeljivka prejela svoj honorar, je odveč omenjati. Ko je tako zadostila svoji maščevalnosti, je zmagovalno zasedla voz in se prijateljico odpeljala domov.

S sadnega in zelenjadnega trga. Na sadnem trgu kominirajo češnje, jagode in borovnice. Dočim so jagode še pretirano drage, se dobe češnje po 10—16 vinarjev liter. Kakor je videti, so češnje letos dobro obrodile, dočim so se jagode vsled deževnega vremena nekoliko zakasnila. Pred nekaj dnevi so prinesli na trg prve hruške. — Mnogo večja je izbira na zelenjadnem trgu: grab, vohrov, stročji fižol, špargeljni, kumare, karfijole, pesa, nov krompir, glavna solata. Novina je primeroma še zelo draga.

— S nabrežine. Tukajšnja „Javna ljudska knjižnica“ priredi v nedeljo dne 2. julija 1911 javno tombolo. Dobitka: Činkvina 100 K — Tombola 200 K. Srečke se prodajajo po 40 vin Finančno pristojbino plača dobitelj. Čisti dobiček je namenjen v društvene namene. Začetek tombole ob 6. uri popoldne. Pred in po tomboli javen ples na javnem trgu. Svira godba iz Sv. Krža. Plesni komad stane 20 vin. V slučaju slabega vremena se vrši ples in tombola v nedeljo dne 16. julija 1911.

— Kača je pičila. Kača je pičila dne 22. t. m. zidarja Josipa Jurmana pri podiranju starega zidu na Zagorskem pokopališču. Prvo pomoč je dobil pri dr. Jaklinu v Zagorju, ki ga je tudi takoj poslal v deželno bolnico v Ljubljano.

— Jesenice. Jutri v nedeljo popoldan se vrši na Savi zelo važna konferenca vseh zapupnikov z Jesenic in bližnjih krajev. Poročata

Potem je območnik in zopet po daljši pavzi dejal.

— In vendar je dobro, da ga ni o ustrelili. Drugim je pripravil vislice, zaslužil jih je sam. Ustrelitev bi bila prečastna zanj.

Ali tedaj se je zamračilo njegovo obličje in tresoč se, je nenadoma dejal:

— Saj je bil nekoč moj prijatelj! ... Moj Bog, moj bog! Kako grozno! ... Ali bilo je potrebno ...

Rutenberg je parkrat prehodil po sobi in obrnivi se k meni, je vprašal:

— Povej, ali je on poznal N.-a? Ali je razumel, da izvršujejo sodbo delavci in ne morda politični nasprotniki?

— Mislim, da, sem dejal.

— To je dobro! Rad bi, da bi on ...

Rutenberg ni končal in zamahnivši z roko je zopet začel meriti sobo iz kota v kot.

Pa se je ustavil.

— Zagrniti mu moramo obraz. Prereži vrv in zakrij ga!

Dal mi je nožiček s škarjami.

— S temi škarjami sem mu odstrigel lase takrat, dne 22. januarja; a zdaj ravno z njimi ...

Rutenberg ni končal stavka in je odšel. Bame so se mu krčevito tresle, obraz mu je bil mrtvaško blede.

Trudil sem se, da bi ga umiril.

— Dobil je, kar je zaslužil, sem rekel.

— Seveda, ali vendar ... Kako strašno, kakšna groza! ... Saj sem bil v tolikih rečeh zvezan s tem človekom. Koliko krvi! ...

Sodrug je zaklenil vilo in vsi smo se razšli, vsak svojo pot.

To je vse, kar sem imel priliko videti in slišati o vsej tej drami. (Kon e)

sodruga Kocmur in dr. Tomšič iz Ljubljane. Voditelji strokovnih, političnih in gospodarske organizacije se pozivajo, da poskrbe pravočasno za polnoštevilno udeležbo.

— Osebe, ki jih pogostokrat mučijo želodčne težkobe, se čutijo zelo ojašane če zavžijejo kake pol ure pred jedjo 1—2 zlici Franc Jožefove grenčice — „Naravna Franc Jožefova grenčica“, piše prof. dr. pl. Nussbaum v Monakovem. „učinkuje hitro brez bolečin in mnogokrat celo pri uporabi majhnih količin“.

— Najboljša cikorija je Kolinska kavna primes. Zato se je v zelo kratkem času vsem jako priljubila. Edino s Kolinsko kavno primajo napravi laško res dobro kavo, ki bo vsem prijala. To ni nikakor čudno, če se pomisli, da je Kolinska kavna primes napravljena iz najboljših surovin, kar je pač glavni predpogoj dobrega blaga. V lastnem interesu vsakega, ki hoče imeti res dobro kavo, je tokaj, da kupuje samo pri pristno Kolinsko revno primes

Trst.

— **Politični odbor** jug. soc. dem. stranke v Trstu ima danes zvečer v Delavskem domu važno sejo skupno z volilnim odborom. Cenjene odbornike vabimo, da se udeleže seje polnoštevilno!

Delavsko gibanje.

Pekovski pomočniki v Ljubljani

so menda izmed vseh delavskih skupin najbolj izkoriščani. Dan in noč so ti trpini vpreženi v trdo delo, dan in noč so zakopani v zaduhlih pekarnah. In če primerjamo plače, ki jih dobivajo pekovski pomočniki za svoje, človeškemu zdravju nad vse škodljivo delo, tedaj šele spoznamo, kako nesramno nizke so te plače z ozirom na 14., 15., 16., 17., in celo 18-urni delovni čas.

Okroglo 140 pekovskih delavnic je na Kranjskem, ampak samo v Ljubljani in sicer le v štirih pekarnah je uveden nadomestni poštevek, ki bi moral biti na podlagi določb veljavnega obrtnega reda izpeljan povsod. Leta in leta si prizadevajo pomočniki, da bi se te določbe udeležile, toda mojstri so imeli vedno gluha ušesa, in kar je še hujšega: oblastnjaci, na katere so pomočniki neštevilno-krat apelirali, se niso ganile. Šlo je pač le za delavce, in kadar gre za delavce, tedaj menda tudi po mnenju oblastnih postavne določbe nimajo obvezne veljave.

Neskončno trpljenje in naravnost mizeri delovni pogoji so prisili pekovske pomočnike v Ljubljani do tega, da so napravili kar bi morali že davno napraviti.

Pred 14 dnevi so namreč izročili svojim delodajalcem zahteve, na podlagi katerih bi se delovno razmerje pomočnikov vsaj deloma uredilo. Toda zmotil bi se, kdor bi domneval, da so pokazali pekovski mojstri le trohico razumevanja za najnujnejše potrebe pomočnikov. Odgovor, ki so ga pekovski pomočniki dobili 22. t. m. od zadruga pekovskih mojstrov, se glasi takole:

Ljubljana, dne 18. junija 1911. — Cenjena „Zveza pekarskih delavcev v Avstriji“ (krajna skupina v Ljubljani). O pomočniških zahtevah, katere ste s prošnjo 8. junija t. l. ljublj. pekarski zadrugi v odobrenje predložili, se vam sporoča, da je zadruga na sestanku dne 17. junija t. l. sklenila sledeče:

Kar se tiče delanja pekarn in tri delavske kategorije, in povišanja tedeuskih mezd, je zadruga prepustila vsakemu posameznemu g. članu zadruga, da se taisti z ozirom na zmožnosti in delovni čas svojih pomočnikov in različnih pekarskih obratov, sam pogodi.

Ostale točke in sicer: Deseturni maksimalni delavni čas, pripoznanje organizacije in posredovalnice, pa je zadruga po resnem prevdaru kot neutemeljene in za sedanje razmere nesprejemljive zavrnila.

Za zadrugo: Frid. Pauer.

Bolj ošabno in bolj cinično niso mogli odgovoriti; iz celega odgovora veje zaničljivo preziranje najosnovnejših potreb pekovskih pomočnikov.

Z ozirom na ta odgovor so imeli pekovski pomočniki prevčeraj posvetovanje, na katerem sta sodrug Kermolj iz Trsta in sodrug Tokan razjasnila celo zadevo. Pomočniki, ki so bili v velikem številu zbrani, so sprejeli resolucijo, v kateri povdarjajo, da jih odgovor nikakor ni zadovoljil ter da neomajno vstrajajo na svojih zahtevah; v resoluciji je izražena želja, da mojstri do 26. t. m. ugođe zahtevam pomočnikov.

Pekovskim pomočnikom ne more nihče očitati, da postopajo nekorektno, in pošteno misleča javnost bo pripoznala, da se pomoč-

niki potegujejo le za upravičene zahteve; zakaj neovržno delstvo je da pospešuje in razširja moreče delo ki ga opravljajo pekovski pomočniki, tuberkulozo v tej delavski kategoriji in da preti vsled tega kupujočemu občinstvu vedna in velika nevarnost.

Vsakdo privoščil izmučenim pekovskim pomočnikom izboljšanje škandaloznih delovnih razmer; če tega gg. pekovski mojstri, v strahu za svoj profit, nečijo videti naj si sami pripišejo eventualne posledice svoje brezsčrnosti. Mera pekovskega tipljenja je polna!

— **Na Reki** so kolarji in kovači v delavnici Janeza Tomšiča v stavki zaradi organizacije. Delavci teh strok torej tam ne iščejo dela.

— **V nedeljo** dne 25. t. m. je v Ilirski Bistrici ob 3. uri pop. shod lesnih in operskih delavcev ter delavcev iz tovarne za testenine. Na shodu poroča s. Tokan iz Ljubljane.

— **Velika rudarska stavka na Norveškem.** Iz Kristianije brzojavljajo, da so rudarji stopili v stavko. Lastniki rudokopov hočejo odgovoriti z izporom, vsled katerega bi bilo dne 8. julija 30 do 40.000 delavcev izprtih.

ZADNJE VESTI.

Krščanski socialci in Bienerth.

Dunaj, 23. junija. Krščanski socialci so se zaleteli in so prišli v politično zagato. Dunajski poraz je povzročil neizogibno Weisskirchnerjevo demisijo in ta jih je navedla, da so razglasili za bodoči parlament politiko proste roke. Toda danes so se že skesali. Bienerthovo časopisje jim žuga in to je že dovolj, da se plašijo svoje lastne opozicije, pa javljajo, da njih namen ni bil tako resen, kakor se je zdelo. Politika proste roke pomeni le toliko, da bodo vsako predlogo natančno preštudirali (doslej torej niso delali tako! Op. ur.) in po tem uravnavali svoj nastop. Na obnovitev „železnega obroča“ iz Taaffejevih časov baje ne misli nihče (slovenski klerikaleci so se torej prezgodaj veselili), ker hočejo krščanski socialci delati nemško narodno politiko. V celoti pa so krščanski socialci skrajno zmedeni in ne vedo, kaj bi počeli. Izza kulis se sliši, da so med njimi zelo nasprotna mnenja. Nekateri člani so odločno silili, da se gre zaradi Weisskirchnerjeve demisije v opozicijo, drugi pa so upozarjali, da bi se s tem moč in vpliv stranke še bolj zmanjšal. Radikalnejši elementi so zahtevali, da se nastopi na tak način, da se čim prej izsilijo nove volitve, katerih se pa treznejši boje, ker so prepričani, da bi jim vtilile še bolj obračali hrbet kakor sedaj. V resnici je torej krščansko-socialna taktika še popolnoma negotova, zlasti ker je tudi med poslanci posameznih dežel dosti nesporazumljenja in nezaupljivosti.

Nemški klerikaleci o avstrijskem parlamentu.

Dunaj, 23. junija. Glasilo nemškega klerikalnega centra „Germania“ v Berlinu pravi v članku o porazu avstrijske krščansko-socialne stranke: „Bienertov kabinet najbrže ne bo več dolgo živel, in tudi novi parlament ne, s katerim se bo še manje dalo delati kakor s starim. Treba se je kmalu pripraviti za nove volilne boje, treba je takoj začeti z agitacijo, da se na Dunaju in tudi po deželi kmalu popravi veliki poraz.“ — Tukaj sodi, da je ta članek inspiriran od dunajskih krščanskih socialcev.

Turčija in Črna gora.

Carigrad, 23. junija. Razmerje med Turčijo in Črno goro je še vedno napeto. V turških krogih mislijo, da Črna gora zadržuje na njena tla ubegle Malisore, da se ne vrnejo v Albanijo, vsled česar je rok, ki ga je dal Torgut Ševget paša Arnavtom, da izroče orožje, potekel brez uspeha. Turški vladi se je naznanilo, da so zastopniki vseh držav priporočili črnogorski vladi, da bi vplivala na Malisore, naj se vrnejo domov in podvržejo.

Boji v Albaniji.

Cetinje, 23. junija. Pri Cjevni Vukelji so vstali napadli turške čete, ki so izgubile osem mrtvih. Po hudem boju se je plemenu Šalja posrečilo prodreti turške vrste in napraviti zvezo z vstasi na jugu. V Skadar so pripeljali štirideset ranjenih, pozneje pa še dvainvajset težko ranjenih.

Solun, 23. junija. Malisori so zopet napadli turške straže na Velem polju. Dva vojaka sta ubita, dva pa ranjena.

Odstop železniškega ministra.

Dunaj, 23. junija. „Slav. Korr.“ poroča od avtentične strani, da je železniški minister dr. Glombinski še tekom današ-

njega dne podal ministrskemu predsedniku baronu Bienertu svojo demisijo.

Dunaj, 23. junija. V parlamentarnih krogih zatrjujejo, da so dnevi Bienertovega kabineta škodli in da ga nadomesti prehodno ministrstvo, sestavljeno iz samih uradnikov.

Prihod prestolonaslednika v Trst.

Trst, 23. junija. Danes je došel prestolonaslednik Fran Ferdinand s svojo ženo, da prisostvuje slavnosti, ko spuste prvo dridnavtko v morje. Na kolodvoru so dvojico sprejeli: namestnik Hohenlohe, notranji minister Wickenburg, admiral Montecuccoli, škof Karlin itd. Med salutnimi strelji se je nato odpeljala dvojica na jahto „Miramar“. Vse ladje, vojne in trgovske, so v zastavah.

Nova univerza na Ogrskem.

Budimpešta, 23. junija. Med vlado in mestom Szegedinom se vrše pogajanja glede ustanovitve tretje univerze na Ogrskem; mesto je pripravljeno za velike denarne žrtve.

Demisija Monisovega kabineta.

Pariz, 23. junija. Kabinet Monisa je demisioniral, ker je večina zbornice v vprašanju o organizaciji armadnega nadzorstva vladi ni zagotovila popolnega zupanja.

Kmečki nemiri.

Peterburg, 23. junija. V sibirski vasi Pavlovsk so izbruhili veliki nemiri, ker so kmetje dobili nakazane premalo zemlje. Kmetje so podrli državno poslopje in stanovanje okrajnega glavarja, razbili blagajno in sežgali vse dokumente. Ko je dospela policija, so razjarjeni kmetje bili plat zrona. Kmetje so se oborožili in napadli policijo in vojaštvo. Mnogo kmetov je ustreljenih.

Dogodki v Drohobyczu.

Drohobycz, 23. junija. Petrolejski delavci so hoteli prirediti shod pod milim nebom, da protestirajo proti zlagani trditvi, češ da je delavstvo s svojim nastopom zakrivilo prelivanje krvi. Dvorni svetnik Zimmy, ki je došel v Drohobycz pa shoda ni dovolil. — Danes je odšla posebna deputacija na Dunaj, da poroča notranjemu ministrstvu o krvavih dogodkih.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zaloga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Danes in vsaki dan
v park-hotelu

≡ TIVOLI ≡

po dva koncerta Slovenske
Filharmonije.

Začetek ob 1/2 4. pop. in ob 1/2 8. zvečer.

Vstop prost.

Malo reklame

Veliko izbire

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

Nizke cene

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.

skladišče oblek domačega izdelka za
gospode in dečke. — Velika izbira tu- in ino-
zemskega blaga za obleke po meri. —
Solidna postrežba. - Vedno nizke cene.

Poslano.

V Ljubljani, 22. junija 1911

Velesenjeni gospod

Ingenieur Hugo Uhlir

Ljubljana, Resljeva cesta 26.

Izročil sem Vam rudosledno delo, izvršeno od strokovnjaka, vdopolnitev. Niste mi pa le tega izvršili v popolno zadovoljnost, temveč s kontrolo in popravilo popolnoma napačne izvršbe rudarskega dela od strani dotičnega inženirja ste me obvarovali take znatne škode in mogočih neprijetnosti, da se čutim dolžnega Vam za Vaše vestno delo javno izreči zahvalo ter Vas kot Slovana priporočam svojim rojakom.

Z odličnim spoštovanjem

A. Sušnik, l. r.

Naznanilo.

Podpisani vljudno naznanjam, da sem prevzel od g. Fr. Goloba na Savi št. 17 pri Jesenicah

čevljarstvo delavnico

ter se priporočam za vsa v čevljarstvo stroko spadajoča dela.

S spoštovanjem

Valentin Brezar,
čevljarji mojster.

Naznanilo.

Načelstvo Konsumnega društva za Ljubljano in okolico, vpisane zadrge z omejeno zavezo n a z n a n j a, da izplačuje hranilne vloge edino osrednja blagajna v Ljubljani, Selenburgova ulica 6 II, proti izkazilu hranilne knjižice. V prodajalnah se hranilne vloge ne izplačujejo in je vsem odgovornim prodajalcem oz. prodajalkam prepovedano izplačevati brez nakazila načelstva.

V Ljubljani, 15. junija 1911.

Štefan Dražil, s. r. Anton Kristan, s. r.
blagajnik. ravnatelj.

Več hiš v najboljšem stanju, večina z dobro idočimi gostilnami s - - koncesijo - -

se pod zelo ugodnimi pogoji proda. Poizvedbe pri

Peter Matelič,

c. kr. konc. posredovalna pisarna v Ljubljani, Škofja ulica 10. - - Telefon 155.

Paul Vrtačnik

krojaški mojster

== Ljubljana ==

Kolodvorska ulica 26
in Dunajska cesta 47.

Priporoča se sl. občinstvu za vsa v njegovo stroko spadajoča dela posebno gospodom železničarjem v napravo uniform po nizkih cenah.

Izgotavlja obleke v 12. urah.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir.

Kg. sivoga dobrega, puljenega 2 K; boljsega 2-40 K; prima polbelega 2-80 K; belega 4 K; belega puhastega 5-10 K; veletinega snežnobelega, puljenega 6-40 K, 8 K; puha sivoga 6-7 K, belega, finega 10 K; naj-finejši prni puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitnega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema glavnica, 80 cm dolgi, 60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 30 K; puh 24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K; zglavnice 3, 3-50 in 4 K. Pernica 200 cm dolga, 140 cm šir. 13, 14-70, 17-80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4-50, 5-20 in 5-70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega, gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka 12-80 in 14-80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. Natan. cen. gratis in fr. S. Benisch, Dešenice 758, Češko.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska c. 17

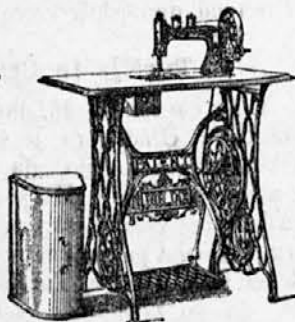
priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa

Ceniki zastoj in franko.

Lekarna pri 'zlatem orlu'

v Ljubljani, Jurčičev trg štey. 2,

priporoča sledeča zdravila:

Čaj za bolne na živcih

je izvršno krepično sredstvo za živce, izboljšuje spanje, učinkuje pri nervozni oslabelosti. Cena kartonu K 1-20.

Dunajske kapljice zoper krč

utešujejo bolečine v želodcu in trebuhu ter odganjajo vetrove. Steklenica 20 vinarjev, 6 steklenic K 1-—

Za gospe in gospodične

ima v zalogi čaj, ki je preizkušeno sredstvo pri vsakovrstnih bolih in nepravilnostih pri prihodu zaostalega mesečnega pranja, ki obenem pospešuje pranje (menstruacijo). Cena kartonu K 1-50.

V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. n. članom okr. bolniške blagajne v Ljubljani, bolniškemu zavodu c. kr. tobačne tovarne in bolniški blagajni c. kr. priv. južne železnice.

POZOR!!!

== Išče se mlekarne ==

ki se zaveže celo leto dobavljati sveže čajno maslo po tržnih (engro) cenah. Rabi se dnevno meseca jan. 5, februarja 5, marca 20, aprila 10, maja 10, junija 10, julija 5, avgusta 5, septembra 10, oktobra 10, novembra 10, in decembra 15 kilogramov čajnega masla. Kupuje se tudi dozoreli polementalni sir, Plačuje se takoj (tudi povzetje) ali pa na mesečni račun. Ponudbe je poslati na naslov:

Ivan Leskovec, trgovec v Pulju.

Milko Krapeš, urar in trgovec, zaprisežen cenilec v Ljubljani, Jurčičev trg št. 3.

Zahtevajte najnovejši ilustrovani cenik, ki je ravnokar izšel in ga pošiljam poštne proste.

Tehnični birô in podjetje zgradb

Ingenieur H. Uhlir, Ljubljana, Resljeva cesta 26

Strokovna Izvršitev vseh vrst načrtov in proračunov, znanstvena mnenja, prevzeta zgradb

ANTON BAJEC

cvetlični salon

Ljubljana, Pod Trančo štey. 2.

Velika zaloga suhih vencev

Izdelovanje šopkov in vencev, trakov z napisi itd. Zunanja naročila izvršuje točno.

Vrtnarija je na Tržaški cesti.

Brzojavni naslov: BAJEC, Ljubljana.

Delniška družba pivovarna 'Union'

v Spodnji Šiški pri Ljubljani

priporoča svoje izborno

- marčno, dvojno marčno in izvozno pivo -

Telefon št. 53.

v sodčkih in steklenicah.

Telefon št. 35.

Potniki v severno in južno Ameriko

vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

Avstro-Amerikana

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električna razsvetljava, brezzličnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopelj itd.

Odhod parnikov:

V sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vsakavrstna pojasnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:

Simon Kmetetz, Ljubljana, Kolodv. ul. 26.